

## OFFICIAL RESOLUTION

Re : Ratification of the Amendment to the Constitution of India by the Constitution (30th Amendment) Bill, 1972 \*

Sri D. K. NAIKAR (Minister for Law and Parliamentary Affairs).—Madam, I beg to move :—

“That this House ratifies the amendments to the Constitution of India falling within the purview of the proviso to Clause (2) of article 368 thereof, proposed to be made by the Constitution (Thirtieth Amendment) Bill, 1972, at passed by the two Houses of Parliament.”

Madam SPEAKER.—Motion moved :

“That this House ratifies the amendments to the Constitution of India falling within the purview of the proviso to Clause (2) of article 368 thereof, proposed to be made by the Constitution (Thirtieth Amendment) Bill, 1972, as passed by the two Houses of Parliament.”

† ಶ್ರೀ ಡಿ. ಕೆ. ನಾಯಕರ್.—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಈಗ ಸಂವಿಧಾನದ ಅರ್ಟಿಕಲ್ 133, ಕ್ಲಾಜ್ 1ರ ಪ್ರಕಾರ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಅಪೀಲ ಮಾಡುವ ಸಂಬಂಧ ಪ್ರಾವಿಷನ್ ಇದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಏನು ಹೇಳಿದೆ ಎಂದರೆ 20 ಸಾವಿರಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ವ್ಯಾಲೂ ಅಫ್ ಪ್ರಾಪರ್ಟಿ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಅಪೀಲ್ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದರ ಪರಿಣಾಮವೇನಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ ಯಾವ ಕೇಸಿನಲ್ಲಿ ಮೆರಿಟ್ ಇರುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲ, ಅಂಥ ಪ್ರಾಪರ್ಟಿ ಬೆರೆ 20 ಸಾವಿರದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಅಪೀಲು ಮಾಡುವ ಪರಿಪಾಠ ಎದೆ. ಇದರಿಂದ ಬಡಜನಕ್ಕೆ, ಬಡ ಕಕ್ಷಿಗಾರರಿಗೆ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುವಂಥ ಅವಕಾಶ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಶ್ರೀಮಂತರು ಹಣ ಬರ್ಚು ಮಾಡಿ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುವಂಥ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈಗ ಸಮತಾವಾದದ ಒಂದು ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಲ್ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಜೆಯೂ ಬಡವನೇ ಆಗಿರಲಿ, ಶ್ರೀಮಂತನೇ ಆಗಿರಲಿ ಅವರರಲ್ಲಾ ಸರಿಸಮಾನರು ಎಂದು ಏನು ತಿಳಿಯುತ್ತೀವೋ ಅದು ಆಗಲು ಈಗಿನ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ನ್ಯೂನತೆಯನ್ನು ತೆಗೆಯುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಈ ಅಮೆಂಡ್‌ಮೆಂಟ್‌ನ್ನು ತರಲಾಗಿದೆ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಅಡ್ವಾಂಟೇಜ್ ಏನು ಆಗಿದೆ ಎಂದರೆ ಬಡವರಾಗಲಿ ಶ್ರೀಮಂತರಾಗಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ಅನ್ನುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಒಂದು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಈ ಅಮೆಂಡ್‌ಮೆಂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರೊವೈಡ್ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದುವರೆಗೆ ವ್ಯಾಲೂ ಅಫ್ ಪ್ರಾಪರ್ಟಿ 20 ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗೆ ಮೀರಿದ ಕೇಸುಗಳನ್ನು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಪ್ರಾವಿಷನ್ ಇತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರೀಮಂತರು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಲು ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತಿತ್ತೇ ವಿನಃ ಬಡವರಿಗೆ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಯಾವ ಕೇಸು ಫಿಟ್ ಕೇಸು ಎಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೋ ಅದರ ಲೀಗಲ್ ಸ್ಯಾಂಕ್ಷಿಯನ್ನು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡುವುದು ಅವಶ್ಯ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಡವರೂ ಕೂಡ ಅಪೀಲು ಹೋಗುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಈ ಪ್ರಾವಿಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

\*Bill appended as annexure.

(ಶ್ರೀ ಡಿ. ಕೆ. ನಾಯಕರ)

ಇನ್ನೂ ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಕೆಲವು ಪ್ರಾವಿಷನ್ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಇರತಕ್ಕಂಥ ಪೆಂಡಿಂಗ್ ಅಪೀಲುಗಳಿಗೆ ಹೈಕೋರ್ಟ್‌ನಿಂದ ಸರ್ಜಿಫಿಕೇಟ್ ಆಫ್ ಫಿಟ್ನೆಸ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಮೊದಲು ಯಾವುದೇ ಸುಲ್ಪ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಆ ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಈ ಕಾನೂನು ಪ್ರಾವಿಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಮೆಂಡ್‌ಮೆಂಟ್ ಬಿಲ್ ಪ್ರೊಪೋಸ್ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ರೋಕನಭೆಯಲ್ಲೂ ಅನೇಕ ಭಾಷಣಗಳು ಆಗಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ೩ ೮ ನೇ ಅರ್ಚಿಕರ್ ಪ್ರಕಾರ ನಮಗೆ ಇರುವಂಥ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ರೆಕ್ವಿಫೈ ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದು ಇದೆ. ಇದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಏನಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

†ಶ್ರೀ ಕೋಣಂದೂರು ಲಿಂಗಪ್ಪ (ತಿರ್ಥಹಳ್ಳಿ):—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷನವರೇ, ಸಂವಿಧಾನದ 133ನೇ ಅರ್ಚಿಕರ್ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಏನು ಹೇಳುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಈ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಮಂಡನೆ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು ಅಪೇಕ್ಷೆ ಪಡುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರ, ಗೌರವ ಹಣಕಾಸು ಅನ್ನುವ ಸರ್ಕಾರ ಸಂವಿಧಾನದ ತಿದ್ದುಪಡಿಗೆ ಕಾರಣ ಕೊಟ್ಟು ಬಡವ ಶ್ರೀಮಂತ ಅನ್ನುವ ನ್ಯೂನತೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟಂತೆ ಅಂತರಿಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಆ ಮನೋದ ಏನೆಂದರೆ 20 ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಹೆಚ್ಚು ಮೌಲ್ಯ ಇದ್ದಂಥ ಸಿವಿಲ್ ಕೇಸುಗಳನ್ನು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಅವಕಾಶ ಇತ್ತು. ಈಗ ಉಳಿದಿರತಕ್ಕಂಥ ಕೇಸುಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಅವಶ್ಯ ಕಂಡು ಬಂದಲ್ಲಿ, ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಸರ್ಜಿಫಿಕೇಟ್ ಆಫ್ ಫಿಟ್ನೆಸ್ ಕೊಡಬೇಕು ಅನ್ನುವ ಒಂದು ಪ್ರಾವಿಷನ್ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಸ್ಯಾಗ್ರಹಾಸವಾದುದು.

ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೂಲಭೂತವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟ ಪಡುತ್ತೇನೆ. ಈಗ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿರತಕ್ಕಂಥ ನ್ಯಾಯ ವಿತರಣೆ ಪದ್ಧತಿ ಏನಿದೆ ಇದು ಆಗ್ಲೆ ಕಾಲದಿಂದ ಬಂದಂಥ ಪದ್ಧತಿ. ನಮ್ಮ ಭಾರತೀಯ ಪದ್ಧತಿ ಯಾವುದೂ ಈಗ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಆಳ್ವಿಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗಿನಿಂದ ಅಂದರೆ ಮೆಕಾರ್ ಕಾಲದಿಂದ ಬಂದಿರ ತಕ್ಕಂಥ ಪದ್ಧತಿ, ಅದೇ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಅದೇ ಶಿಸ್ತು, ಅದೇ ನಡೆ ನುಡಿ ಇಂದೂ ಬಂದಿವೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಒಂದು 20 ವರ್ಷಗಳಾದರೂಕೂಡ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಅರ್ಥಿಕವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ವಿತರಣೆ ಪದ್ಧತಿ ಯಾವ ತರಹದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗಿಲ್ಲ. ಫೋರಮ್‌ಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಯಾ ಬಜಾರ್‌ನಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಅದರ ಮೂಲಭೂತವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ತೇವೆ ಹಾಕುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೋರ್ಟ್ ಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ವಿತರಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ, ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ನ್ಯಾಯ ವಿತರಣೆ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಪರಿಸರವನ್ನು ಲಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಂದಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ಸಿಕ್ಕುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಪಂಚಾಯತಿ ಪದ್ಧತಿ ಈಗ ಇಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವಿಷಾದ ಪಡುತ್ತೇನೆ. ಹಿಂದೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ನ್ಯಾಯ ದೊರಕ ಬೇಕಾದರೆ ಹತ್ತೂ ಜನರನ್ನು ಕರೆಸಿ, ಆ ಊರಿನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರನ್ನೂ ಕರೆಸಿ ನ್ಯಾಯ ವಿತರಣೆ ಮಾಡು ಪದ್ಧತಿ ಇತ್ತು. ಇದರಿಂದ ನ್ಯಾಯ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಕೋರ್ಟ್ ಹತ್ತಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಕೇಸುಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದ್ದೆಯೇ ಆಗಲಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲಿ, ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮುನ್ಸಿಫ್ ಕೋರ್ಟ್, ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಮತ್ತು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹಿಂದೆ ಪ್ರಿವಿ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಇತ್ತು. ಅವಾಗ ಫೆಡರಲ್ ಕೋರ್ಟ್ ಆದೇಶ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರಿವಿ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆವೊತ್ತೂ ಕೂಡ ಅವರು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಂಥ ಒಂದು ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ಇದು ಹೋಗುತ್ತಾ ಇದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಈಗ ಇರತಕ್ಕಂಥ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತವಾದ ನಾಯ ವಿತರಣೆ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಏನು ಇದೆ ಅದು ಬದಲಾವಣೆ ಆಗಬೇಕು. ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ, ಅರ್ಥಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಅಪೇಕ್ಷೆ ಪಡುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ಇವೊತ್ತು ವಕೀಲರ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏತಕ್ಕೊಂದರೆ ರೋಕ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈವೊತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಏನಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಹೇಳುವುದು ಅವಾರ್ಯ. ಈವೊತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅನ್ಯಾಯ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇದೆ ಎನ್ನುವ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ. ತಮಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯವಾದ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಜಡ್ಜ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಗುಂಪುಗಳು ಇವೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಲಿಂಗಾಯಿತರು, ಇತರರು ಈ ರೀತಿ ಇದೆ ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಆರೀತಿ ಇದ್ದರೆ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿ.

ಶ್ರೀ ಹೆಚ್. ಸಿದ್ದೇಶ್ವರಪ್ಪ.—ಈ ಬಲ್ಲನಲ್ಲ ಆ ವಿಷಯ ಕೇಗೆ ಬರುತ್ತದೆ ?

ಶ್ರೀ ಕೋಣಂದೂರು ಲಿಂಗಪ್ಪ.—ನೀವು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಮಗೆ ಕ್ಷಮೆ ಮತ್ತು ಒಂದೇ ಬರುವುದು. ಈ ವೊತ್ತು ನುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ, ಹೈಕೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ವೆ.ಕಾರ್ ಕಾಲ ದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಂಥ ಪದ್ಧತಿಯೇ ಬಂದಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಜಡ್ಜ್‌ಗಳನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಬೇಕಾದರೆ “ಮೈ ರಾಡ್” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಪದ್ಧತಿ ಏತಕ್ಕೆ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗಬಾರದು ? ಅವರು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬರತಕ್ಕಂಥ ಗೌನುಗಳು ಏತಕ್ಕೆ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗಬಾರದು ? ಇದನ್ನು ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರ ನಮ್ಮದೇ ಅನ್ನುವುದಾದರೆ, ನಮಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಬಂದದ್ದು ನಿಜ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು. ನಮ್ಮ ವಕೀಲರಗಳು ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬೇಕಾದರೆ ಬಳಿ ಪ್ಯಾಂಚ್, ಕರೀ ಗೌನ್‌ಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು, ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಟೈ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು. ಈ ಪದ್ಧತಿ ಏತಕ್ಕೆ ಬೇಕು ? ನಮ್ಮ ಭಾರತೀಯ ವಿಧಾನದ ಉಡುಗೆ ತೊಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬರುವಂತೆ ಏತಕ್ಕೆ ನಿಯಮ ಇರಬಾರದು.

ಶ್ರೀ ಡಿ. ದೇವರಾಜ್ ಅರಸ್.—ತಾವೇ ಒಂದು ಯೂನಿಫಾರಂ ಪ್ರಿಪ್ರೆಂಟಿವ್ ಮಾಡಿ.

ಶ್ರೀ ಕೋಣಂದೂರು ಲಿಂಗಪ್ಪ.—ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಯೂನಿಫಾರಂ ಪ್ರಿಪ್ರೆಂಟಿವ್ ಮಾಡೋಣ. ಆಯಾಯ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಆದರವರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಯೂನಿಫಾರಂ ಇರಲಿ. ಎರ್ರಾ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೂ ಒಂದೇ ಯೂನಿಫಾರಂ ಇರಲೇ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೆ ಯಾವುದು ಪ್ರಿಯವೋ ಅದು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದದ್ದು, ಅವರ ಇಷ್ಟ ಏನು ಇದೆಯೋ ಆ ಯೂನಿಫಾರಂನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬರಲಿ.

2-30 P.M.

ಅದನ್ನು ಬಟ್ಟೆ ಹಳೆಕಾಲದ ಕರಿಕೋಟು ಬಳೆಚಡ್ಡಿ, ಬೇಳೆ ಪೇಟೆ ಯಾತಕ್ಕೆ ? ಅವರನ್ನ ಜ್ಯೂನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ಯಾಣಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ, ಕೆಲವುಸಾರ. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪದ್ಧತಿ ದೂರವಾದಿ ಇಲ್ಲ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗತಕ್ಕ ಉಸುಪನ್ನು ಹಾಗೂ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸ ಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷರ ಕಾಲದಿಂದ ಏನು ನಡೆದುಬಂದಿದೆ ಒಂದು ನೋಡಿಮನೆಯಪ್ಪು ಅತ್ತಿತ್ತ ಚಲಿಸಿಲ್ಲ. 25 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿ ನ್ಯಾಯಪದ್ಧತಿಯೇ ಆಗಲಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಫೋಷನ್, ಭಾಷಣ ಇಷ್ಟೇ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ರುಜುವಾತು ಇದೆ. ಅದುದರಿಂದ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಏನು ಏನು ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಸದ್ದನ್ನೆ ಕೋಣಂದೂರು ಅವುಗಳನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಬೇಕು, ಅವುಗಳ ರಚನೆ ಯಾಗಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಜನರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ಏತನೆಯಾಗಬೇಕು. ಜನರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ಏತನೆಯಾಗುವುದರಗೂ ಜನತಾ ನ್ಯಾಯಾಲಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗಿನದು ಕೇವಲ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಬಲ್ಲಂತಹ ಮೇಲುಪರ್ಗದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಸೇಕಡೆ 2 ಜನರಿಗೆ ಮತ್ತು ಅದೇ ತರಹ ಬೇಳೆಪೇಟೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಂತಹ ನಿಬೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. 100ಕ್ಕೆ 80 ಜನ ಏನು ಇದ್ದಾರೆ ಅವರ ಭಾಷೆ ಏನು ಇದೆ. ಈ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ಏತನೆಯಾಗಬೇಕು ಅದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ಅದು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ವಕೀಲರಿಗೆ ಫಾಯಿಡೆ ಯಾಗುತ್ತದೆ. ಜನರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಕೇಸ್ ಡಿಸ್‌ಮಿಸ್ ಆಯಿತು ಎಂದರೆ, ಗೆದ್ದು ಬರುತ್ತೇನೆ ಹೋಗು, ಬಕೆಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಜನರಿಗೆ ವಂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ನಾಲ್ಕು ವಕೀಲರ

(ಶ್ರೀ ಕೋಣಂದೂರು ಲಿಂಗಪ್ಪ)

ನಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಾದ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅತ್ಯವಂಚನೀಯವಾದುದ್ದೇವೆ ಮತ್ತು ಜನರಿಗೂ ಪಂಚನೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಜನರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯದೊರಕಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕನ್ನಡ ರಾಜ್ಯಭಾಷೆ ಯಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಇಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಏನು ತಂದಿದ್ದಾರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಗತನೀಡಿ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

† ಶ್ರೀ ಬಿ. ಆರ್. ಶಾಮಣ್ಣ (ಕೋಟೆ).—ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷನವರೇ, ಈ ಸಂವಿಧಾನದ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವಾದವಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಇದರಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ನಷ್ಟವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಕೇಸ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ 20 ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಬೆರೆ ಇರ ಕ್ಕೆ ಕೇಸ್ ಆಗಬೇಕು ಎಂದು ಏನು ನಿಬಂಧನೆ ಇತ್ತೋ ಅದನ್ನು ತೆಗೆಯಬೇಕು ಎಂದು ಇದರಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಮೊದಲು ಇದನ್ನು ಯಾವಕಾರಣದಿಂದ ಕಾನೂನುಬಾಹಿರವೆಂದು ನಂಬಿಸಿದೆಯೋ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈಗ 20 ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಬೆರೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ನಿಬಂಧನೆಯನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಇದರಿಂದ ಬಡವ ಉದ್ಧಾರವಾಗುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವ ಅಂಶವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಯಾವರಿಗೂ ಬಡವನಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಏತಕ್ಕೆಂದರೆ ನ್ಯಾಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಪೀರ್ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಇದೆ. ದುಡ್ಡಿನ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಬಡವನಿಗೆ ಯಾವರಿಗೂ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುವುದೇ ಮಹಾಪರಾಧ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಹೊರೆ ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿನ ಸೀನಿಯರ್ ರಾಯರ್‌ಗೆ ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಫೈರ್ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ರಾಯರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಬೇಕಾದರೆ ಏರ್‌ಫೋಸ್ಟ್ ಚಾರ್ಜ್ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿ ಬರ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಮತ್ತೆ 6—7 ವರ್ಷಗಳಾದಮೇಲೆ ಕೇಸ್ ತೀರ್ಮಾನವಾದಾಗ ಕೋರಿ ಕಡ್ಡಾಯವನ್ನು ಬೆಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಹಂಚಿದಹಾಗೆ ಒಬ್ಬರೂ ಸುಸ್ತು ಆಗುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯದೊರಕುತ್ತದೆಯೋ ಎನ್ನುವುದು ನೋಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋದವರು ಯಾರೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ತಂದೆ 1945ರಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋದರು. 1955ರಲ್ಲಿ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದು ನತ್ತಾಗ ಕೊರ್ಟು ವ್ಯವಹಾರ ಮುಗಿಯಿತು. ಸೋತವನು ಮುಳುಗಿಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಗೆದ್ದವನಿಗೆ ಸಂತೋಷವಷ್ಟೇ ಹೊರತು ಅವನ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಗ ಆಸ್ತಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಕನ್‌ಸೇಷನ್ ಕೊಡುವುದರ ಬದಲಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬರ್ಚು ಇಲ್ಲದೆ ಕೇಸ್ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕೋಣಂದೂರು ಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಅನೇಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ನಾವು ನಾವೇ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದೆ. ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುವ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು. ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಸೂಪರಸಿಡ್ ಮಾಡಿದಾಗ ಹೈಕೋರ್ಟಿನ ತೀರ್ಮಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಅದು ಒಂದು ಟೆಕ್ನಿಕ್ ಪಾಯಿಂಟ್‌ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿಹಾಕಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಮೂರುಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಬರ್ಚು ಆಯಿತು. ರಿಷಪನ್ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟು ವ್ಯವಹಾರ, ಹೈಕೋರ್ಟು ವ್ಯವಹಾರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನಗಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಅಂಶವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕೋರ್ಟಿನ ವ್ಯವಹಾರ ನಿಜವಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ. ನರ್ಕಾರದವರು ನಿಜವಾಗಿ ಬಡ ಜನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ವಿಶ್ವಾಸ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಬಡವರ ಬಗ್ಗೆ ಕನಿಕರ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಅದಷ್ಟು ಕೇಸ್‌ಗಳನ್ನು ಉದ್ಭವಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಿಗೆ ಅದಷ್ಟು ಅವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇನ್ನು ಸರ್ವಿಸ್ ರೆಗ್ಯುಲೇಷನ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಒಂದೇ ಸಾರಿ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಸರ್ವಿಸ್ ಕೇಸ್‌ ಹೋಗಿ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಾದವಿವಾದಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಕಾಯಿದೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಒಂದು ನ್ಯಾಯವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಯಿದೆ ಮಾಡಿದರೆ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುವಂತಹ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಕೋರ್ಟಿನ ಬರ್ಚನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಇಂತಹ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಕನ್‌ಸೇಷನ್ ಕೇಸ್‌ಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬಡವರಿಗೆ ನ್ಯಾಯದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೈಕೋರ್ಟು ಮತ್ತು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿಗೆ



ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಲಾಯರುಗಳಿಗೆ ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಇತರ ಖರ್ಚುಗಳನ್ನು ತೂಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರದವರು ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕಾದರೆ ಬಡವರಿಗೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು. ಎಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಈಗಿರುವ ರಾ. ಪ್ರಕಾರ 20 ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ನಿಗದಿ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. 2ನೆಯದಾಗಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಕೇಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಅದರ ತೀರ್ಮಾನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಇದು ಅದಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಸದ್‌ಟ್ರಾಂಜಿಟ್ ಪಾಯಿಂಟ್ ಆಫ್ ರಾ ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ನುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಈ ಮೂರು ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಪಾಯಿಂಟ್ ಆಫ್ ರಾ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಅದರ ಪಾಯಿಂಟ್ ಆಫ್ ಫ್ಯಾಕ್ಟ್ ಬಗ್ಗೆ ಅಪೀಲ್ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡದೆ ಇರುವುದು ಶೋಚನೀಯವಾದ ವಿಚಾರ. ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೈಕೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಹೈಕೋರ್ಟ್‌ನ ಜಡ್ಜ್ ಕೂಡ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಮಣಿಯುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಸಹದೇಹವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಪಾಯಿಂಟ್ ಆಫ್ ರಾ ಇಲ್ಲವೇ ಪಾಯಿಂಟ್ ಆಫ್ ಫ್ಯಾಕ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅನ್ಯಾಯ ಇದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. ಯಾವರೀತಿ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಬಡವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಸರ್ಕಾರ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಬಡವನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ದುಡ್ಡು ಇಲ್ಲದೆ ನ್ಯಾಯ ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಕಾನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಷನ್ ಅಮೆಂಡ್‌ಮೆಂಟ್ ಅನ್ನು ಪದೇ ಪದೇ ಮಾಡದೆ, 20-31 ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದು ಸಾರಿ ಕೊನೆ ಅತೆಂಟ್ ಕರೆದು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಏನಾದರೂ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕಾನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಷನ್ ಅನ್ನು ಪದೇ ಪದೇ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋಗುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಜನಗಳ ನೀತಿ, ಜನಗಳ ಅರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ದೇಶದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ 20 ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಾರಿ, 15 ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಾರಿ ಅದ್ವೈತ ಮಾಡಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಏಕೆಂದರೆ 30 ಸಾರಿ ಕಾನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಷನ್ ಅಮೆಂಡ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಯಿತು ಎಂದರೆ, ಯಾವುದು ಅಮೆಂಡ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ 20 ವರ್ಷ ಅಥವಾ 15 ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದು ಸಾರಿ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಕಾನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಷನ್ ಅಮೆಂಡ್‌ಮೆಂಟ್ ಮಾಡಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈಗ ಇರತಕ್ಕದ್ದೆಲ್ಲ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್ ಮುಂದೆ ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿ ಅಟ್‌ಬ್ಯುಯು ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೇಳುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಬೇಕಾದದ್ದು ಇಲ್ಲ. ನಿಜವಾಗಿ ಬಡವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ, ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೇಸುಗಳು ಕೋರ್ಟುಗಳಿಗೆ ಬಾರದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಕೇಸುಗಳು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಮತ್ತು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಲೆವೆರ್‌ನಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನವಾದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು, ಏಕೆಂದರೆ ನಿಜವಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅವರೇ ಕೂತುಕೊಂಡು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಕೋರ್ಟು ಖರ್ಚು ಉಳಿಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಯಾವ ದ್ವೇಷವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ; ಸರಿಯಾದ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಲು ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರದವರು ಕೇಸುಗಳು ಜೇಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡದೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾಯಿದೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಈಗ ತಂದಿರತಕ್ಕಂಥ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಾದ ಅಡ್ಡಿಯೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಇಷ್ಟು ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ನನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

† ಶ್ರೀ ವಿ. ಎನ್. ಪಾಟೀಲ್ (ಹುಮ್ಮಾ ಬಾದ್).—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಇದು ಕಂಟ್ರಿವರ್ಷಿಯಲ್ ಬರೆ ಏನೂ ಅಲ್ಲ. ಆದಕಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಬಹುನುಟ್ಟಿಗೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ; ಅನ್‌ಅಪೋಸ್ಟಿ ಆಗಿ ಅಡಾಪ್ಟ್ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಕೂಡ ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿಷಯ ಹೇಳಲಾರದೆ ಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ವಕೀಲರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಈ ಕಾಯಿದೆಯಿಂದ ಏನು ಜನರಿಗೆ ರಾಭವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಹೈಕೋರ್ಟ್‌ಗೆ, ನ್ಯಾಯಾಧಿಕಾರಿಗೆ ಅವಮಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ತಪ್ಪು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ದುಡ್ಡು ಇದ್ದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಿದೆ, ದುಡ್ಡು ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಡವರಿಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಟ್ರೀಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಶ್ರೀಮಂತರಿಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಟ್ರೀಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಇತ್ತು.

(ಶ್ರೀ ವಿ. ಎನ್. ಪಾಟೀಲ್)

ವೈಟ್ ಕಾಲರ್ಡ್ ಕ್ಲಾಸ್, ಬ್ಯೂರೋ ಕ್ಲೆಕ್ಸ್ ಎಂದು, ಧುಕರು ಗುಂಪು ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ವಿತ್ತು. ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಕಟ್ಟಿದ್ದು ಬಳಿಯ, ಕರಿಯ ಜನರಲ್ಲ. ಬಡವರು ರಕ್ತ ಸುರಿದ್ದರಿಂದ ದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಬಂತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ಇವತ್ತಿನಂತಹ ಈ 25 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ನ್ಯಾಯ ಬಡವರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆಯೋ ಎಂದರೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ದುಃಖದಿಂದ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬೆಣ್ಣೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಸುಣ್ಣ ಹಚ್ಚುವಂಥ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ನಾನು ಬೇರೆ ಪಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಸರ್ಕಾರದವರು ಇನ್ನಾದರೂ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯಿರಿ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಈ ಪಾಲಿಸಿಯಿಂದ ದುಡ್ಡು ಇದ್ದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವುದಾಗಿದೆ. ಈ ಮೊದಲು ಸರ್ಕಾರದ ಪಾಲಿಸಿ 20 ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಪ್ರಾಪರ್ಟಿ, ಆಸ್ತಿ ಇದೆ ಎಂದರೆ ಅಂಥ ಕೆಲಸು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಬಹುದು, ಉಳಿದದ್ದು ಹೋಗಿ ಕೂಡದು ಎಂದು ಇತ್ತು. ಅಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಸ್ಪೆಷಲ್ ಕೇಸ್ ಎಂದು ಹೇಳಿ “ಸ್ಪೆಷಲ್ ಲೀವ್ ಟು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್” ಎಂದು ಹೋಗುವ ಅವಕಾಶ ಇತ್ತು. ಅದನ್ನು ಈಗ ತೆಗೆದು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಅದು ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಇವತ್ತಿನ ಪ್ರೊಸೀಡಿಂಗ್ಸ್ ನೋಡಿದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ದುರ್ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಪಾಪದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಪಾಪ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಡಿ. ಕೆ. ನಾಯ್ಡು.—ಕಾರ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಷನ್ ಅಮೆಂಡ್‌ಮೆಂಟ್ ಈಗ ತಂದಿರುವುದು. ಆರ್ಟಿಕಲ್ 368 ರ ಪ್ರಕಾರ ಇದರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳೇನೂ ಮಾತ್ರ ನಿಮಗೆ ಮಾಡುವುದು ಇದೆ. ಕಾರ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಷನ್ ಪ್ರಾಪರ್‌ಮೆಂಟರಿತಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಲಿಡೇಷನ್ ಏನ್ ಪ್ರಾಪರ್ಟಿ ಇದ್ದುದನ್ನು ಕೊನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಷನ್ ಆಫ್ ರಾ ಮಾದರಿಗೆ ಸರ್ವಿಸ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂಥಾದ್ದು ಇದೆ. ಮತ್ತು ಇದರಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಅಪೀಲ್ ಹವಾ ಏನು ಇದೆ, ಅವರಲ್ಲಿ ಸ್ಪೆಲ್ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಹೈಕೋರ್ಟಿನ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಏನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀರೋ ಅದು ಮುಂದಿನ ಅಮೆಂಡ್‌ಮೆಂಟ್ ಬಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ, ಅದನ್ನು ಇದಕ್ಕೆ ಟ್ಯಾಗ್ ಆನ್ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೀರಿ. ಆ ಬಿಲ್ಲುಗೂ ಈ ಬಿಲ್ಲುಗೂ ಏನೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಆ ಬಿಲ್ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವಾಗ ನಾವು ಸದಸ್ಯರು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಆದರೆ ಬಗ್ಗೆ ಭಾಷಣ ಮಾಡಬಹುದು.

ಶ್ರೀ ವಿ. ಎನ್. ಪಾಟೀಲ್.—ಇಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಕಾರ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಷನ್ ಅಮೆಂಡ್‌ಮೆಂಟ್ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಆಗಿರುವ ಒಂದು ದುರ್ದೈವದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. 25 ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ಬಡವ ರಿಟ್ ಪೀಠವನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ, ಅದನ್ನು ಈಗ 100 ರೂಪಾಯಿಗೆ ಏರಿಸುವ ಕಾನೂನನ್ನು ನೀವೇ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಅದು ಇವತ್ತು ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ನಾಳೆ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ಲಿಂಗಪ್ಪನವರ ಧಾಖೆಯಲ್ಲಿ ‘ಗರಿಬ ಹಠಾವ್’ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ, ಅದು ಅವರ ಸ್ಪೆಷಲೈಸೇಷನ್ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೋರ್ಟ್ ಫೀ ಕೊಡದೆ ಇದ್ದವರಿಗೆ ಹೈಕೋರ್ಟಿಗೆ ರಿಟ್ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಕಾನೂನನ್ನು ಏತಕ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ? ಇದನ್ನು ಪ್ರೆಸ್ಟಿಜ್ ಇಷ್ಯೂ ಎಂದು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ವಿತರಿಸಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ ? ಈ ಬಿಲ್ ಅನ್ನು ನನ್ನ ಪಾರ್ಟಿ ವತಿಯಿಂದ ಒಪ್ಪಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಇದರಿಂದ ಬಡವರಿಗೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚುವಂತೆ ಆಗಿದೆ. ಮುಚ್ಚಿರಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬಡವನಿಗೆ ಬಾಂ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ರೆಸಲ್ಯೂಷನ್ ಪ್ರಕಾರ ಫೀ ಲಿಗರ್ ಅಡ್ಡಾಯಿಸ್ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಬಡವನ ಕರಸಾಗಿ ಫೀಸ್ ಇಲ್ಲದೆ ಅಡ್ಡಾಯಿಸ್ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಮುಂದೆ ಬರಬಹುದು. ಅವರ ಬಡವನಿಗೆ ದುಡ್ಡು ಕೊಡದ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ಸಿಕ್ಕುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಸರ್ಕಾರದ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈಗ ಇರುವ ಕೋರ್ಟ್ ಫೀನನ್ನು 50 ಪರ್ಸೆಂಟ್ ರೆಡ್ಯೂಸ್ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾಯಿದೆ ಯನ್ನು ಕಾನೂನು ಮಂತ್ರಿಗಳು ತರುತ್ತಾರೆಯೇ ಎಂದು ಕೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಂಥಾದ್ದನ್ನು ತಂದರೆ, ಅದು ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನಾಳೆ ಬರುವ ಬಿಲ್ ಇವತ್ತು ವಿತರಿಸಿ ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಏಕಾರ ನಡೆಸಿ. ಈ ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ನಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇದೆ, ಆದರೆ ಕೆಲವು ಕಾಮೆಂಟ್ಸ್ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿವೆ. ಓಬರಾಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತಹ ಕಾನೂನು ಎಂದು ನನ್ನ ರೆವಿನ್ಯೂ ಸಚಿವರು ಹೇಳಿದರು, ಓಬರಾಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತಹ ಕಾನೂನನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇಡಬೇಡಿ. ಕಾನೂನು ದಾಗಿ ಜನರಿಗೆ ದುಡ್ಡು ಇಲ್ಲದೇ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ ; ಮತ್ತು ಓನು ಕೋರ್ಟ್ ಫೀಸ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರೋ ಅದನ್ನು ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ. ಇಷ್ಟು ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟು ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ವಂದಿಸಿ ನನ್ನ ಸಾಲು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

†Sri C. M. ARUMUGAM (K.G.F.)—Madam Speaker, when the Hon'ble Minister for Law brought before this House the ratification of the amendments to the Constitution of India falling within the purview of the proviso to Clause (2) of article 368 thereof, proposed to be made by the Constitution (Thirtieth Amendment) Bill, 1972, he did not throw much light on this Bill. Probably, he thought that the members of this House would go through the proceedings of the Parliament or go through the Press reports on the subject. Even if we say anything, the Hon. Minister for Law, may not be in a position to convey the feelings of this august House. The Hon. Member Sri Kouandur Lingappa who is also a law graduate may not have appeared before the High Court or the Supreme Court, talked about the poor and rich. He might have spoken only to show that he is also a parliamentarian,

To go to a Supreme Court to obtain justice, is a very costly affair. For instance, our Government had appointed Class III officer and then promoted him as Class I officer. Then the aggrieved person approached the High Court. The High Court upheld the appointment made by the Government. But this poor aggrieved man could not approach the Supreme Court because he was required to spend Rs. 10,000 for two days. I may bring to the notice of this House that in Japan, U.K. and other countries, there are two kinds of lawyers—one cheap lawyer and the other ordinary lawyer. The Ordinary lawyer deals with cases which appear before the Supreme Court. The cheap lawyer deals with cases which come within the jurisdiction of lower courts. The cost involved in those courts may not be as high as in our courts. In India, to approach a Supreme Court, one has to spend Rs. 1,600 for preferring an appeal. Therefore it is not possible for a poor man to approach the Supreme Court. It is also not possible for a poor man to go to Delhi and stay there as the cost is prohibitive. Moreover, Supreme Court is located at a place which is far off from Kerala, Tamil Nadu and Mysore.

In one case I remember that the Supreme Court gave a judgement on 8th December 1971; but the Mysore Government did not implement the orders of the Supreme Court, even after a lapse of 10 months. When the concerned person approach once again the Supreme Court for the contempt of the Court's order the Government appeared before the Supreme Court and tendered an unconditional apology. It is a shame on the part of the Law Minister and so many legal officers of the Department because they were not able to implement the Supreme Court order. Article 162 does not confer power on the Government to make rule for the recruitment and conditions of service. Rules are not meant for validating illegal appointments. The Law Minister says that this amendment have been brought forward to help the poor people. The Government has not implemented the orders passed by the Supreme Court.

(SRI C. M. ARUMUGAM)

There are many writ petitions pending before the High Court and the Supreme Court in respect of illegal appointments made and supersession of seniority. The Ministers are making rules in order to secure appointment only to their son-in-laws and nephews. It is this practice which makes persons to approach the High Court and the Supreme Court to seek justice. In order to approach the Supreme Court, the concerned person should obtain a certificate from the High Court. As I have already said that going to Supreme Court is a very costly affair for a poor man. I would therefore suggest to the Law Minister kindly to move the Government of India to have a Bench of the Supreme Court at Bangalore. This will help the poor people of not only Mysore State but also to our neighbouring States like Kerala and Tamil Nadu.

3-00 P.M.

Madam Speaker, for administrative purposes, Bangalore should be made as a second Capital of India. Some people prefer Hyderabad to be the second Capital. The Government can make *via media* compromise and have the advantage of having Bangalore City as a second Capital so that a Bench of the Supreme Court could be established here, and this could also be a second Headquarters for the President. If a Bench is established here, the burden of the Supreme Court will be less and the people from the South will have the benefit of approaching the Supreme Court at a lesser cost. You will be doing a yeoman service to the common man if you get a Bench of the Supreme Court here. The building of the High Court of Mysore State was constructed some years back and it is not properly equipped and it is not well finished. It is not conducive for the judges to sit and dispose of the cases expeditiously. Therefore you must also fully equip the High Court because the Bench of the Supreme Court should work in a better atmosphere. Therefore proper buildings, proper environment and also proper remunerative conditions to the Judges should be provided. The very same facilities should also be provided to the Bench of the Supreme Court. I know there are hundreds of cases pending in the High Court. You know the proverb that justice delayed is justice denied. If the Courts are to take years to dispose of cases the persons who go to court will not be getting proper justice. The purpose for which the Courts are meant is not justified. The appointment of judges is not properly done. I know one instance where a minister of a State influenced and had his first son appointed as a Deputy Commissioner and his second son appointed as High Court Judge. The method of appointing Judges should be thoroughly changed. You cannot go on simply appointing Judges. The Judges should be appointed on the number of cases pending on

the file of the High Court, and the persons appointed should be placed in a good environment to work.

Sri H. SIDDAVEERAPPA (Minister for Health).— He is referring a case. It is long after the death of the father, that High Court Judge was appointed.

Sri C. M. ARUMUGAM.— Therefore appointments should be made on merits. Another point I want to suggest here. The poor man should be given the legal aid. The poor man cannot come up to the High Court or to the Supreme Court. The advocate appointed by him in the Lower Court may not be in a position to present the case. Therefore some sort of arrangement may be made to help the common man to get the legal aid in the Lower Court and also in the Highest Court. Our Constitution is nothing but reproduction of Government of India Act, 1935. Of course there may be charges here and there. There is nothing impracticable if the Government make up its mind. As you know most of the Writ Petitions in the High Court are due to the wrong orders or wrong action taken by the Government itself. One Minister of this Ministry has appointed many people of his community in several big posts in the Departments that come under his control. He has appointed his own community men and this has been going in the name of secularism. Hundreds of appointments have been made within 7 months of his appointment as Minister. Even in the appointments made in the Municipality his influence is there. He has given specific instructions to the Departmental Heads under his control to give preference to the people of his community.

Madam SPEAKER.— How is it connected with the Subject?

Sri C. M. ARUMUGAM.— Why I am saying this in this connection is the persons affected by such reckless posting, promotion and appointment of his own community people have approached the High Court and the number of cases have gone up. Such things i.e., irregular promotions, and irregular appointments have created fear in the minds of those who are affected and those people have filed writ petitions in the High Court. Most of the Writ Petitions are concerning with service matters. The Ministers themselves are creating some of these problems. In cases where the Government have created litigation in the case of any officer, the Government should help him, otherwise he may not be able to go to the High Court or Supreme Court or even if he goes it would not be correct on the part of the Government to expect him to spend for the case though the fault lies with the Government.

The orders of the Supreme Court are not implemented in some cases. The decision of the High Court and the Supreme Court should be implemented forthwith.

(SRI C. M. ARUMUGAM)

The next point is about the appointment of Judges. The appointment of Judges should not be under anybody's control. The Government should not interfere in the appointment of Judges. I suggest that a separate Council should be established under whose advice alone the President should appoint the Judges of the High Court and the Supreme Court. Therefore, whatever appointments made by the President, should be done only on the advice of the Council but not on the advice of the Ministers of the State Governments or Central Ministers. With these few suggestions, I support the Bill and thank you.

Sri B. B. SAYANAK (Belgaum).—Madam Speaker, the Law Minister has placed this Constitution (Thirtieth Amendment) Bill before this House. We have no right to pass this Bill or to reject the Bill, but our limitations are to ratify this Bill. This is a non-controversial Bill. The Civil Procedure Code was framed in the year 1908. It was for the convenience of the Britishers. The Privy Council was in London and it is 3,000 miles away from India. They had adopted the valuation of the properties to 20,000. Now we are in a Democracy and we have framed our Constitution. By this amendment valuation test will go.

The object of the Bill is :

“An appeal shall lie to the Supreme Court from any judgments decree or final order in a civil proceeding of a High Court in the territory of India if the High Court certifies.—

(a) that the case involves a substantial question of law of general importance :

and

(b) that in the opinion of the High Court the said question needs to be decided by the Supreme Court.

Here according to this Amendment, the final authority is given to the High Court, but, according to me, the standard of the High Court is going down and down. What is the reason? We are appointing the judges and there is nepotism and casteism and so the standard of the High Court is going down. By this amendment we are removing the disparity between the rich and the poor and we are giving scope to the rule of Law in India. Another thing, madam, the Government of India or the Law Minister wants to remove the arrears in the Supreme Court, by bringing this Amendment. The Law Minister is of the opinion that there are so many cases pending in the Supreme court. They want to remove the arrears.

I want to place the report of the Law Commission—one of the Law Commission's reports—which mentioned that between 1965 and 1970, five thousand cases remained to be disposed of in the

Supreme Court. But how are we going to remove these arrears? There are some cases which are dismissed under the Industrial Disputes Act. They have no remedy, according to me. I want to place before the House that the Government should make provision for the poor people in cases of dismissal under the Industrial Disputes Act. Special provision should be made providing legal aid to the poor people. This should be adopted by a Welfare State and with these words, I support this ratification.

† ಶ್ರೀ ಡಿ. ಕೆ. ನಾಯ್ಡು.—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಶ್ರೀಮಾನ್ ಟಿ. ಆರ್. ಶಾಮಣ್ಣನವರು ಮತ್ತು ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಆರ್ಯಗೌಡ ಅವರು ನಾನು ಮೊದಲು ಈ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಮೊಂಡನೆ ಮಾಡುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ರಾಭವಿದೆ. ಶ್ರೀಮಂತನು ಅಪೀಲ್ ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ಬದಲಾಗಿದ್ದು ಅಪೀಲ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಡಿಸ್‌ಪ್ಯಾರಿಟಿ ಏನಿದೆಯೋ ಅದು ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಗುದ್ದೇಶದಿಂದ ಇದನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಟಿ. ಆರ್. ಶಾಮಣ್ಣನವರು ಹೇಳಿದ್ದು ನನಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷತಃ ಬಡಜನರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ರಾಜ್ಯದ ಘಟನಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದಂಥ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಅವರೂ ಸಹ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅವರ ಆಸ್ತಿ 20 ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳವರೆಗೆ ಇರುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ವಿಪರೀತವಾದ ಬಡತನದಿಂದ ಅವನ ಆಸ್ತಿ 20 ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಂಥವರೂ ಸಹ ಕೇಸಿನಲ್ಲಿ ಇನ್‌ವಾಲ್ವ್ ಆದಂಥ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಇರುವಂತಹ ಫಂಡಮೆಂಟಲ್ ಹಕ್ಕುಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಅವರೂ ಸಹ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿನವರಿಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಈಗಿರುವ ಕಾನೂನು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಪ್ರಕಾರ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಈಗ ತಂದಿರುವ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯಿದೆ ಪ್ರಕಾರ 20 ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆಸ್ತಿ ಇದ್ದರೂ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

Sri. T. R. SHAMANNA.—I want a clarification whether the worth of the man has to be Rs 20,000 or the worth of the case has to be Rs. 20,000.

ಶ್ರೀ ಡಿ. ಕೆ. ನಾಯ್ಡು.—ಕೆಲವೊಂದು ಬಡಜನರ ಆಸ್ತಿ ಕೆಲವು 20 ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಇರಬಹುದಾದರೂ, ಅಂತಹ ಕೇಸುಗಳಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಕಾನೂನು ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವರಿಗೆ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುವಂತಹ ಒಂದು ಆಪರ್ಟ್ಯೂನಿಟಿ ಇದರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಅದಕ್ಕೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಆಸ್ತಿ ಕೆಲವು 20 ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗಿಂತ ಎಷ್ಟೇ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದರೂ ಅಂತಹವರ ಕೇಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ರಕ್ಷಣೆ ಇರಬೇಕೆಂದೂ ಒಂದು ವೇಳೆ ಕಾನೂನು ತೊಡಕು ಇದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಪರಿಹಾರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ, ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕಾನೂನನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ, ಈಗಿನ ಮಸೂದೆಯಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ವಿಶೇಷತಃ ಆಸ್ತಿ ಕೆಲವು 20 ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗಿಂತ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಇರತಕ್ಕವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುವ ಸಂದರ್ಭ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂಥಾದನ್ನು ಈಗ ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸಿ ಇದರಿಂದ ಬಡಜನರಿಗೂ ಕೂಡ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ, ಅವರೂ ಸಹ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುವ ಚಾನ್ಸ್ ಪಡೆಯಲು ಎಂದೂ ಈಗಿನ ಘಟನಾ ಬದ್ಧವಾದ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಈ ಮಸೂದೆಯಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಲಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಬಹಳ ಬಗ್ಗೆ Aid to poor people ಇದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಅದರ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಪ್ರಾವಿಷನ್ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ ಅನೇಕ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಒಂದು ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ನಾನು ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಈಗಾಗಲೇ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರು ಒಂದು ರಾ ಕಮೀಷನ್ ಕೂಡ ಮಾಡಿ ಏಡ್ ಟು ಪೋರ್ ಪೀಪಲ್ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಇನ್‌ವೆಸ್ಟಿಗೇಷನ್ ಮಾಡಿ ಅವರ ಪರಿಹಾರ ರೂಪವಾಗಿ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಎನ್‌ಕ್ವೆರಿಗೋಸ್ಕರ ಬರತಕ್ಕವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಮಗೆ ಇಂಟಿಮೇಷನ್ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು



(ಶ್ರೀ ಡಿ. ಕೆ. ನಾಯಕರ)

ಬಂದು ಇನ್‌ವೆಸ್ಟಿಗೇಷನ್ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಯಾವ ರೀತಿ ಈ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ಬಡವರಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡರಾಗಿದೆಯೆಂದು ನಾನು ಹೇಳಬಲ್ಲೆ.

ಇನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಕೋಣಂದೂರು ಲಂಕೇಶ್ವರನವರು ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆವಳಿಕೆಗಳು ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ತಮ್ಮ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಾರೆ. ರಾಜ್ಯಾಂಗದ ಪ್ರಕಾರ ಅಂದರೆ, ಕಾನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಮತ್ತು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆವಳಿಕೆಗಳು ಇರಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಮತ್ತು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಸಬಾರ್ಡಿನೇಟ್ ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ರ್ಯಾಂಗ್‌ಗೆ ಇರಬೇಕೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಬದಲಾಯಿಸುವ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಈ ಮೊದಲೇ ಹಿಂದಿನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದು ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಅಮರ್ಗಂ ಅವರು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅದಂಥ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂಪ್ಲಿಮೆಂಟ್ ಮಾಡದೇ ಇರುವುದರಿಂದ, ಈ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಕಂಟಿಂಪ್ಟ್ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ಷಮಾಪಣೆ ಕೇಳಲಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಅಮೆಂಡ್‌ಮೆಂಟ್ ಮೇಲೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಆ ವಿಷಯ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೂ ಇದಕ್ಕೂ ಏನೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ತಂದಿದೆ. ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಇಂತಹ ಕಾಮೆಂಟ್ಸ್ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿ ಎಲ್ಲಾ ಸದಸ್ಯರು ಸಂವಿಧಾನದ 31 ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ವಿಧೇಯಕದ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ, ಅದನ್ನು ರಾಜ್ಯಪತ್ರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಸಭೆಯನ್ನು ಕೋರುತ್ತೇನೆ.

**MADAM SPEAKER.**—I will put the motion to the vote of the House. The question is :

“That this House ratifies the amendments to the Constitution of India falling within the purview of the proviso to clause (2) of article 368 thereof, proposed to be made by the Constitution (Thirtieth Amendment) Bill, 1972, as passed by the two Houses of Parliament.”

*The Motion was adopted unanimously.*

### THE MYSORE HOMOEOPATHIC PRACTITIONERS (AMENDMENT) BILL, 1972.

*Motion to consider*

**Sri H. SIDDAVEERAPPA** (Minister for health).—Mr. Speaker, I beg to move

“That the Mysore Homoeopathic Practitioners (Amendment) Bill, 1972, be taken into consideration.”

**MADAM SPEAKER.**—Motion moved:

“That the Mysore Homoeopathic Practitioners (Amendment) Bill, 1972, be taken into consideration.”

[MR. DEPUTY SPEAKER in the Chair]